

An Gannas

© 2013

Krows Keltek Arnowydh

Wor'tiwedh, nebes diwedhes, an Grows Keltek arnowydh ma re beu drehevys yn Essa ryb pons an fordh veur ha gwel splann a wra.

Niver 438,
mis-Metheven 2013
© gwirbryntyans mis-
Metheven 2013; dyllys
gans Kowethas an
Yeth Kernewek
ISSN 1469 705X

Dell veu derivys yn An Gannas mis-Du, an grows nowydh ma, desinys gans artydh kernewek Simon Thomas, a-dhiworth Leryon, yw drehevys lemmyn, gans garan a 100 tonnas, ryb Pons an Tamer. Ynni yma moy es 6,000 tamm dihaval. Dell hevel, tus a grys hy bos teg hy semlant hag arwoedh wiw dhe sevel orth or agan bro.

Drefenn hy bos mar hir – 20 meter – res o hy dri yn kynsa a-dhiworth Tewynn Pleustri bys yn Karesk war an fordh A30 hag ena dehweles dhe Gernow war an fordh A38 awos bos an fordh der An Glynn re gul ha re wius dhe'n ober.

Y'n dyllans ma ~

folenn 2: Yeth an Werin; Gramasek;
 folennow 3-4: Hwedhel;
 folenn 5: Kowethas ~ Derivas an
 Alhwedhores;;
 folennow 5-7: Lyther a Alban;
 folennow 7-8: Lowarth Kernewek;
 folenn ow 8-9: Kowethas, Nowodhow;
 folenn 9: Nawbedrek; Servisyow;
 folenn 11: Krowseryow;
 folenn 12: Lyver Nowydh; Heudh y'n
 Hav.

Yeth an Werin

Fordh splann yw an kuntelesow anfurvus ma rag praktisyas agas Kernewek war anow yn ayrgylgh kosel ha metya gans kernewegoryon leel erell. Yma niver a guntellesow yn fenowgh a-dro dhe Gernow, y'ga mysk:

An Baner Riel (*The Royal Standard*), Gwynnyer, Heyl, kynsa dy'Lun pub mis;
 An Beruken ha Pluven (*The Wig and Pen*), Truru, nessa ha peswora dy'Merher pub mis;

An Arvow Kernewek (*The Cornish Arms*), Porth Ia, tressa dy'Meurth pub mis;

The Coldstreamer, Lannystli (*Gulval*), tressa dy'Merher pub mis;

An Ankor Glas (*The Blue Anchor*), Hellys, peswora dy'Lun pub mis;

An Tavern Nowydh (*The New Inn*), Lannvab (*Mabe*), peswora dy'Yow pub mis;

Tavern an Pons (*The Bridge Inn*), Pons (*Bridge*), diwettha dy'Meurth pub mis.

kedhlow a-dhiworth **Peder Burton**.

Gramasek

An ger Sowsnek 'when' gans Wella Brown

P'eur? a wovynn py termyn a vydh takkyes orth an darvos.

Pan a dakk termyn orth an darvos.

May a dakk darvos orth an lavar hag a dhiskwedh an termyn h.y. 'prys', 'eur', 'dydh' h.e.

Nebes ensamplo:

An vlydhen may feu an chi drehevys o onan arow.

P'eur teuth hi tre?

My a'n gwelas pan esa yn Truru.

Pan gewsis ev, my a'n aswonnis.

P'eur levers'ta henna ?

Yth esen ni orth aga gortos pan dhehwelons.

Poran dhe'n eur may sevis gensi, my a wodhya y's keris.

Y'n keth prys may klewas an fleghes ow lev, i a armas.

Pan ganons i, skant ny borthav an son.

P'eur fynnydh jy afina dha ji?

Pan gempennas Moyra an stevell, hi a gavas bath a unn peuns.

Na'm anni ow kovynn orthiv p'eur fydhav ow korfennav ow payntya an gegin!

Pan eder ow koska, yn fenowgh yth hunrosir.

Henn o an keth dydh poran ma's gwelas i ynno.

An lyther na? Pan y'n skrifis ny wodhyen fatell o an kas.

Deriv dhedha p'eur fydh gorfennys an ober, dell dybydh.

Deriv dhedha pan vo gorfennys an ober, mar pleg.

Dy' Yow vydh an jydh may fydh gorfennys an ober er y bynn.

argemmy'n:

Gwerthji Kernewek

Keskewsel, 24 Plen an Varghas,
Ryskammel, PL32 ☎ 01840 211725
(dyghtyer Jerri Jeffries).

Hwedhel

An Den Koth ha'n Vorvoren
treyls gans
Mary Sutcliffe

Treyls hag amendys diworth '*Legends and folklore of Cornwall*' gans Cecily M. Rutley, dyllys gans Collins.

Yn termyn eus passyes, morvoren ha hy gour ha babanes a fastyas aga annedh y'n mor ogas dhe'n Lysardh. Porth Kownans o le meurghys dhedha hag i eth yn fenowgh yn mogow dhe dhiskwitha yn goskes goyeyn ena.

Unn jydh y'n Hav, wosa i dhe neuvya y'n mor dres an myttin, gour an vorvoren a leveris,

'Deun ni dh'agan mogow ha skapya an howl poeth ma.' Mes an vorvoren a wortas ow neuvella y'n mordonnow.

Ytho, an gour ha'n babanes oll a neuvyas bys yn Porth Kownans hag a-berth y'n vogow. Mordrik o hag yth esa kals a woemmon medhel ha glas. An gour a worwedhas war an kals ma. 'My a wra koska,' ev a hanasas. 'Na'm difunewgh kyns morlanow ha bedhewgh fleghes vas.' Kettell goskas an gour, y fleghes a slynkyas yn-mes a'n vogow dhe wari y'n dowr bas war amal an treth. Da o gansa an howlsplann ha nyns ens i skwith vytholl.

An vorvoren, aga mamm, a viras war aga lergth hirneith, mes ena yth esa an awel glor ow hwytha ethenn velys

dhiworth nebes bleujennow ow tevi war an alsyow – eythin ha bara an gog ha mellyon.

'Ogh, ass yw henna hweg!' a hanasas hi. 'My a vynn dres eghenn mos nessa dhe'n karregi gans an bleujennow na. Lemmyn yth yw morlanow ha my a yll drehedhes an tyller na. Ow fleghes yw salow lowr; yma aga thas orth aga gwitha.'

An mordonnow a's dug war-tu ha'n morrep ha hi a diras war garregi hag ynna yth esa poll teg ha kler. An vorvoren a viras ynno ha gweles hy dastewynnyans kepar hag yn gweder-mires.

'My a wra kempenna ow gols, dell dybav,' yn-medh hi. 'An poll na yw gweder-mires splann.' Hi a dhallathas kribas hy gols gans hy krib owrek. Lies eghenn a draow a goedhas dhiworth hy gols: kregyn munys, goemmon, kankres byghan. Oll an traow ma a vedha kuntellys yn gols morvorenyon pan vedhens i ow neuvya yn mor.

Oll an termyn ma, yth esa an tid ow mos pella ha pella war-tu ha mordrik. Adhesempis pan viras hi oll a-dro, yth esa yntredhi ha'n mor, efanvos ledan a dewes sygh.

'Ogh, go vy, go vy!' a grias hi. 'Fatell allav vy dehweles dhe'n dowr? Ogh, pyth a allav vy gul?'

'Pyth yw dha boenvotter, keresik?' yn-medh lev denel ha kuv. 'A allav vy dha weres?'

Ow treyls a-dro, an vorvoren a welas den koth ow mires orti dhiworth an morrep. Mar ownek veu hi, may koedhas hi y'n poll.

'Ogh harow!' a grias an den koth. 'Martesen pystigys yw an vorvoren. Res yw dhymm hy gweres.' Ev a fistenas dhe'n poll. Ow sevel war amal an poll, ow mires ynno, ev a allas gweles hepken

gols owrek an vorvoren lesys war enep an dowr.

‘Lemmy, na borth own,’ yn-medh an den yn hegar, hag ev a’s gweresas yn-mes a’n poll. ‘Ny vynnnav dha aperya. Lavar dhymm prag yth esos mar bell dhiworth an mor.’ Owth esedha war garrek y’n howsplann, an vorvoren a dherivas dhodho hy hwedhel.

‘Pyth a allav vy gul?’ yn-medh hi. Mar tifunav ow gour ha nys esov y’n vogow, y fydh ev pur serrys. Hag yw an vabanes salow? A yll’ta ow doen a-dreus an tewes dhe’n mor, my a wra ri dhis neb tri thra a vynydh.’

‘My a vynn dha dhoen,’ yn-medh an den. ‘Krambel war ow heyn.’

Ena an den a dreylyas ha gwarrgromma ha, gans an vorvoren war y geyn, ev a gerdhas wor-tu ha’n mor.

‘Pyth a vynn’ta my dhe ri dhis?’ a wovynnas hi.

‘Ny vynnnav vy golusoghne, ny vynnnav arghans po owr. Mes my a vynn galloes gweres ow hentrevogyon ha kerens. My a vynn yn kynsa kevoeth dhe derri husennow gwraghes, nessa dhe gurya disesys ha, tressa dhe dhiskudha ladron ha dasri dhe berghennow an pyth a veu ledrys.’

‘Oll a hemma a vydh dhis,’ yn-medh an vorvoren. ‘Deus a-vorow dhe’n garrek na,’ ha hi a gevarwoedhas unn garrek hag o gweladow dhe vordrik, ‘ha my a wra dha dhiskwedhes fatell yllydh jy kavoes an galloesow ma. Gonn meur ras dhis a’m doen omma.’

Lemmy i a dhrehedhas amal an mor. An vorvoren a slynkyas y’n dowr.

‘Otomma ow krib,’ yn-medh hi, orth y gemmeres yn-mes a’y gols. ‘Pan vynn’ta ow havoës, krib an tennigow ha my a wra dos.’ Ena hi a nevyas a-ves dhe’n vogow. Ny dhifunsa hy gour.

Ternos an vorvoren ha’n den koth a

omvetyas war an garrek. ‘Goslow gans rach,’ a leveris hi. Hi a dhyskas an den koth fatell derrir husennow gwraghes; ena fatell yaghir nebes disesys ha wor’tiwedh fatell bareusir kowdarn leun a dhowr ha pan virra ynno nebonan re beu robbys, y hwra gweles bejeth an lader.

‘Hemm yw oll, dell dybav,’ yn-medh an vorvoren. Lemmy, mar pleg, dog vy yn neb le may hylliv mires orth an kroaduryon koynt neb a drig war dir ha dhedha lostow yw felsys ha hi a gerdh warnedha. Ytho an den koth a’s dug a-dreus an treth ha’n hyns serth war-vann dhe dopp an alsyow. Owth omgudha adhelergh dhe gals a woera, i a viras orth an dus ow tos ha mos, bys pan leveris an vorvoren, ‘My a welas lowr. Mar pleg, kemmer vy arta dhe’n mor.’

Pan dhrehedhas hi an dowr, hi a leveris, ‘Lowen ov vy nag ov vy denel. Gwell dres eghenn yw genev triga y’n mor teg. A vynn’ta dos genev ha gweles ow chi? My a yll ri dhis dha yowynkneth arta.’

Mes an den a worthybis, ‘Gonn meur ras dhis mes na vynnnav. Gwell yw genev triga war dir. Mes lowen ov vy awos my dhe’th weres.’

‘Ytho, gonn meur ras dhis ha Duw genes,’ yn-medh an vorvoren. Hi a nevyas dhe-ves ha’n den a viras orti bys pan o hy mes a wel.

Ev a dhehwelis dhe-dre. Yn skon ev a dheuth ha bos gerys-da rag y sleyghneth. Ev a yagha tus dhiworth oll an powdir yn ogas ha lies lader a veu diskudhys gans y volla hudel a dhowr. Ev o an den an moyha lowen yn y dreveglos. ‘Lowen ov vy na bysis owr po arghans dhiworth an vorvoren. Galloes dhe weres ow hentrevogyon yw moy dhe les dres eghenn hag a re dhymm moy a heudhder ynwedh,’ ev a leveris.

Kowethas an Yeth

**Derivas an Alhwedhores,
Koreen Twyddell**

(Kuntelles Blydhenyek mis-Genver 2013)

Pub blydhen my a lever hemma - ynwedh arta blydhen pur vysi re beu dhe eseli oll an konsel. Mes moy ha moy kales yw rag eseli an konsel gul pup-tra, ytho hevlyna ni a wrug ervira gul neppyth a-dro dhe'n mater. Ni a gavas agan kynsa arvethe sik, Peder Burton y hanow. An tybyans yw rag Peder oberi dew dhydh pub seythun. Ev a wrug dalleth y soedh nowydh dhe benn mis-Hedra.

An vlydhen ma unnweyth arta ny wrussyn ni dendil na spena moy es pypm warn ugens mil a beunsow ytho nyns o res dhe'n Kowethas dannvon agan akontow dhe Dhessedhek an Aluseneth. Rakhenna ni a yll pareusi agan akontow kepar hag y'n blydhynyow eus passyes. My a wrug pareusi an akontow mes res yw dhymm govynn orth Karen Warne dhe hwithra an akontow hwath hag ena aga dannvon dhe An Gannas dhe dhylllo herwydh usadow.

Dell leveris vy warlyna, my re wrug igeri akont gans LloydsTSB ha gul devnydh anodho moy ha moy; brassa rann agan negys yw gwrys der an akont ma lemmyn. My a wra degemmeres an derivasow dhiworth LloydsTSB pub mis, mes nyns yw possybyl dhe wul pup-tra der an akont ma, ha res yw dhyn gortos derivas a-dhiworth Santander. Santander a wra dannvonn derivas pub tri mis hebken. Ny wrug vy degemmeres an derivas yn termyn lowr dhe ri an akontow dhe Karen hwath.

Dell leveris vy kyns y teu ha bos an Bennseythun Gernewek gwell ha gwell

pub blydhen, mes moy ha moy kostek yw hi ynwedh. An vlydhen ma ni a wrug gorra dydh pella dhe'n bennseythun, ha ni a wrug dendil arghans lowr dhe dyli oll an kost ha gans budh ynwedh. My a wovynnas orth Maga rag nebes arghans ha ni a wrug degemmeres nebes yn mis Hedra. An konsel a erviras gul devnydh a nebes an arghans ma dhe brofya arghans dhe'n dus a wrug dyski ha gweres der an bennseythun. My a wra skrifa dhe bubonan a-dro dhe hemma.

Hwath yma hwans dhe eseli an konsel assaya kavoes moy grontow dhe skoedhya ober an Kowethas ha ni a wra oberi war hemma a-barth an eseli an Kowethas oll ha ni a wayt Peder Burton dhe weres gans hemma.

Ytho henn yw oll. Meur ras dhywgh hwi oll.

Lyther a Alban
a-dhiworth Yowann Byghan
(agan kesskrifer arbennik albanek)

NUTFA erbynn AUKFPO

Hwel hengovek hag yn Kernow hag yn Alban yw pyskessa yn kokow, mes lemmyn yma godros orth an hwel ma, hag a dheu a-dhiworth le nag yw gwaytyys: pyskatoryon erell. Na nyns yw hemma 'bresel-barvus' erbynn Rewynys na kwarel erbynn pyskatoryon spaynek. Yth yw bresel ynter kowethasow ha teyluyow, ynter bras ha byghan.

Brassa nyver perghennow an kokow ha kokynnnow yn Kernow hag yn Alban yw eseli an keth teylu, tas ha mab, ewnter ha noy, po tas-gwynn ha mab-gwynn. Herwydh usadow, byghan yw an mayniow hag aswonnys fest yn ta, kar po

koweth, pub huni anedha. Ynwedh, brassa niver an kokow aga honan a's teves marwoestlow euthyk bras kelmys dhedha, ha dyghtyer an arghantti yw 'esel anweladow' an mayni. Dhe'n mayniow ma dres Breten Veur oll yma mysterlu nowydh henwys NUTFA (*New Under Ten Fishermen's Association*, Kowethas Nowydh Pyskadoryon Yn-Dann Dheg, ow styrya kokow le es deg meter aga hirder).

kokynnow le es 10 meter

Erbynn an kowethas ma yma a'y sev UKAFPO (*United Kingdom Association of Fish Producer Organisations*, Kowethas Ruvaneth Unys an Bagasow Askorroryon Puskes). Sempelhes, NUTFA yw negysydh an mayniow ha kokow byghan hag yw kevys yn fenowgh hag yn Kernow hag yn Alban, ha UKAFPO yw negysydh an brassa kowethasow gans kokow bras po gans luyow kokow ha gans mayniow bras, ha keswlasek aga devedhyans yn fenowgh.

Ottomma an kaletter. Mayniow byghan yw 77% an gweythlu-psykessa y'n RU, mes 4% yw klosriv an puskes gesys dhedha. Yma an 96% arall gesys dhe'n kowethasow bras ha keswlasek. Y'n vlydhen 2011, yth esa 1,388 kok ha 10m po moy aga hirder ha 5,056 kok

gans hirder le es 10m, mes dhe'n 1,388 eth 96% an kach ha dhe'n 5,056 eth an 4% arall¹.

kokow hirra es 10 meter

Lemmyn, NUTFA re wovynnas orth Greenpeace aga skoedhyans erbynn UKAFPO hag erbynn an governans RU, awos towl an governans rag kressya hwath moy kansrann an klosriv res dhe'n kowethasow bras. War-barth, y re dharbaris manifesto rag pyskessa sostenadow, ha rag gwitha an pyskegi aga honan ha rag gwitha an kemmyniethow mayth yw pyskessa hwel meur dhe les hwath. Pyskessa a dhendil meur a arghans, ha'n kowethasow bras ha keswlasek a vynn kavoes brassa rann an gober, na nyns yw an governans ma erbynn henna, dell hevell. Prederow yma ynwedh yn kever chanjow profys y'n Eurosenedh hag a wrussa lewsel hwath moy an difresyansow rag kokow ha mayniow byghan.

Hwath yma trevow ha kemmyniethow mayth yw pyskessa kres ha kolonn aga bywnans, mes nyns yw meur aga niver namoy. Kepar ha Lulynn

¹ Rag pella derivadow gwel:

http://www.marinemanagement.org.uk/fisheries/statistics/documents/ukseafish/2011/structure_activity.pdf

yn Kernow, yma trevow-pyskessa kepar ha Peterhead, Alban, ha Lowestoft, Pow Sows, mayth yw tornyaseth moy ha moy dhe les, ha'n psykessa ow tigressya tamm, mes y fia koll meur a pe kellys an kokow byghan ha kordhel, ha'n kemmyniethow re gowldevys yn aga hyrghynn.

pyskadoryon Lulynn

Lowarth Kernewek gans Phil Chadwick

Dalleth an awen a veu warlyna pan esen ow vysytya skorrenn B&Q ha mires orth an losow lehes. Y hwelis ena eghenn sawj, *Salvia x jamensis*, 'Trenance' hy hanow, ha bleujenn gwynnrudh lilak warnedhi. My a erviras hy frena ha ri dhe Bolin Prys pan vo parys hy lowarth yn Loundres. Seulabrys re sawssen diw rosenn 'spyrys' a'y lowarth erbynn obereth andhynnerghys an dhrehevoryon a wre chanjyow bras dh'y chi ha'n lowarth ynwedh. Yth o war dowlenn ri arta an dhiw rosenn ha'n sawj gernenek ynwedh yn Gwenton ma. Re wrussa Polin pysi orthiv ri dhedhi kusul a-dro dhe losow rag an lowarth pan vydh parys ha pan welis an lilis Korawys y'm lowarth vy (henn o kyns es devedhyans

an gewer erghek) y teuth dhymm an awen yn leunder ha liv. My a wrug dri nebes a'n lilis Korawys genev nos gwener an 18ves a vis-Genver dhe ji Polin ha dasskrif erthygel a-dro dhe'n kuntell kenedhlek Trevarno ha lilis Korawys kernewek istorek re wrug iskarga a'n Kesroesweydh. My a's ros dhe Bolin, mes yeyn o an gewer ha nyns o tybyans lowarth kernewek mater pur dhe les dhedhi an gorthugher na. Plontyans lilis Korawys kernewek (Nance a furvyas hanow 'arfodyl' herwydh patron kembrek hag yma ynwedh hanow 'kennin Peder') a via yn neb kas mater rag Kynyav. Mes ny wrug mos dhe-ves an awen a dro dhe lowarth kernewek yn Loundres po leow erell mes a Gernow ha my a erviras skrifa an erthygel ma.

Yn kynsa le res yw porres kampoella agan bleujenn genethlek teythek: kykesow (*Erica vagans*) a re tekter unnik yn dydhyow diwettha Hav dhe'n rosow Lysardh, an rann unnik a Vreten may kevir an bryskenn ma. Ny via tybyans da, tra ogas dhe ankernewek ha heb dhout anlaghel a'ga kemmeres a'ga thre. Y's kevir yn neb kas y'n kuntell grugow kenethlek Wisley hag yma vershyonow lowarth dhe brena, dell hevel.. Temmik kales a via aga gul dhe devi omma yn Loundres drefenn bos edhomm dhedha a weres trenk. Moy es via gul daswrians semlans nansow koesek ha keow gans brialli, mellyon, arghel melen ha kennin gwyls. ('Arghel' yw treylyans an sowsnek 'archangel' mes Nance a re hanow 'coklynas' rag 'dead-nettles' Nyns ov sur a-dro dhe styr an kynsa elvenn ha ny allav kavoes derivas a-dro dhedi yn an Gerlyver Meur².

My a wodhya bos lilis Korawys

² GM folenn 366: koeglinas; Kernewek Koth *coiclinhat*.

kernevek askorrys yn Kernow ha Syllan ha my a dhiskudhas der an Kesroesweyth bos an dhew le a vri Fentegollan, pennpllass Kowethas Tevyoryon Krennwreydh Kernewek (*The Cornish Bulb Growers Association*) ha bys dhe warlyna ha gwerth an stat, Trevarno, esa ow synsi kuntell lilis Korawys kenedhlek. An lewydh, Ron Scamp a removyas dhe Aberfal, le mayth usi ow pesya gul dhe devi lilis Korawys hag yma an brassa rann a eghennow an kuntell heweles hwath ena der appoyntyans. Yma an devyoryon genwerthek kernewek gans aga diwysogneth, sleyghneth hag awen prest ow korra tekter ha talvosogeth a-bervedh y'n bys ledanna gans esorth ha gwerth aga askorr. Istori an askorr ma yw skrifys yn lyver: *'Golden Dawn.'* Henwyn eghennow koth kernewek a wra sywya dre vras an patron Tre, Pol ha Pen. Yma rag ensampel lies folenn an Rol Kowethas Lilis Korawys (*The Daffodil Society Register*) gans an elvenn 'tre'. Ober bras a via gul rol oll an henwyn kernewek hag ober brassa hwithra mars usi an eghennow oll dhe gavoës hwath hag yn py le.

Ow pesya gans an awen po gokkineth hag yn peryll ow mellya yn taklow a dus vas a woer moy a-dro dhe'n mater agesov my a vynn gul govynn: usi yn gwirder an eghenn *'Tremough Gem'* ow tevi dhe Drevogh, *'Konstantin'* dhe Lanngostentin ha *'St. Keverne'* dhe Lannaghevrann, *'Wendron'* dhe Eglosendron? Ass via fenten woedh ha lowen teythek galloes mires pub Gwenton y'n korflann ha poyntya orth bagasow bras lilis Korawys splann, henwys gans hanow aga threveglos aga honan meurgersys ha daffar a via rag surhe an eghenn a-barth henedhow a

dheu.

Mes lowr a lilis Korawys. Yma eghennow sawj, *Salvia x. jamensis* erell gans henwyn kernewek ha lies losow lowarth ha pryskenn lowarth, rag ensampel Kamellias, drehevys yn Kernow nag yw teythek mes a re blas a Gernow dell yw y'n dydhyow ma.

Ytho, ow tehweles dhe Loundres ha lowarth Polin. Dy' Gwener an kynsa a vis-Hwevrer y hwrug dri an sawj ha'n dhiw rosen dhedhi hag yn poynt da yns i oll. Ny via galladow gul plontyans y'n lowarth y honan, - soweth, nys eus dor - mes saw yn synserow. Synserow kernewek? Ploumbrenn *'St. Kea'*, yn synser? Wel, spas lowr rag awen!

rosenn spyrys = *fairy rose*

sawj = *sage*

synser, synserow = *container, containers*

tevyer, tevyoryon = *grower, growers*

Kowethas an Yeth Kernewek

~ Nowodhow ~

a-dhiworth Peder Burton

Y'n mis yw passyes my a wodrigas yn Skol Lanneves gans Mike Tresidder dhyworth MAGA rag gweles fatel allsen ni ri gweres dhe'n skol dhe omjunya gans an ragdres Lanneves.

Da yw genev leverel bos an penndhyskador pur dhegemerus ha MAGA a wra gul tamm ober yn Kernewek y'n skol dres mis Metheven ha mis Gortheren, yn y mysk ow kweres an flehes dhe dhrehevel folennow-ober a-dro dhe dremynnnow leel doniethek (kepar ha Karn Helmann) ha'n bewnans naturek. Der an ragdres an Kowethas a ylli ri nebes asnodhow adhyskansek

dhe'n skol hag arwodhow diwyethek a vydh diskwedhys y'n drehevyansow.

Hel an bluw a wra kavos nebes arwodhow diwyethek ynwedh rag aga devnydhya y'n drehevyans, hag a wra askorra ynwedh arwodh yn-mes yn Kernewek a wra kevarwodha dhe'n Hel. An nessa kowethas y'm rol yw Konsel an Bluw Lanneves ha my a wra derivas a-dro dhe henna y'n nessa dyllans An Gannas, del waytyav.

Avel sewyans a'n ragdres Lanneves, Heudh y'n Hav a wra omguntel rag kon pysk hag asklos y'n asklotti dhe 7.30 p.m. dy'Merher an 3a a vis Gortheren, sewys gans godrig dhe'n diwotti le may fydh ynwedh, del waytyn, tamm didhan Kernewek.

Leverewgh dhe Jan Edmondson, mar pleg, mar mynnsewgh omjunya gans Heudh y'n Hav rag gorthuher pur arbennek. Jan a yll bos kestevys orth anjanva@coop.coop po 01503 220445.

Del waytyav, hwi re worthybis orth an arhwithrans *Survey Monkey* a veu danvenys a-gynsow. Hemma a wra ri dhe'n Kowethas derivadow a us rag displegya y wonisyow ha gwriansow. Ni a wra derivas dhywgh an sewyansow wosa hwithra an gorthybow.

Gans gweres a ront dhyworth MAGA hag arhasans europek der an Bennskol yn Tremogh, an Kowethas re bia pur feusik dhe gavos person avel soodh wosa gradhyans dhiworth an Bennskol, rag gweres gans gwellhe agan marhasans hag avonsyans.

Liz Crossland yw hy hanow ha studhyores MA yn Skriffa Galwesek yw hi. Loveday Jenkin, Kaderyores an Kowethas, ha my re guntellas gensi diwweyth ha Liz a wra lemmyn displegya fordhow nowydh dhe avonsya an Kowethas - mirewgh orth an splatt ma!

Nawbedrek

A yll'ta dismygi an ger a naw lytherenn? Py lies ger a moy es 3 lytherenn a yll'ta kavoes, res yw dhis devnydhya pub lytherenn unnweyth yn pub ger ha res yw dhis devnydhya an lytherenn yn kres an pedrek yn pub ger.

T	N	O
O	L	E
H	I	S

gorthyp mis-Me: **graghella**

Servisyow Eglos dydhyasow avisys

An Revrond Jane Kneebone a dhannvon kedhlow a-dro dhe servis a dheu. Peub a dhalleth dhe 15 eur.

9^{ves} a vis-Metheven: Eglos Langostentin.
Servis yn Prys Petrek;

21^{ens} a vis-Gortheren, Eglosvreg, Servis
yn Prys Sen Jago;

8^{ves} a-vis-Gwynngala, Eglos an Bluw
Pennrynn. Gwesperow an Orsedh;

15^{ves} a-vis-Gwynngala, Chapel Methodek
Sen Iv, Goldheys.

Pella derivadow a-dhiworth:

Rev Jane Kneebone

☎ 01637 873135, ☎ 07966 703924

janekneebone@gmail.com

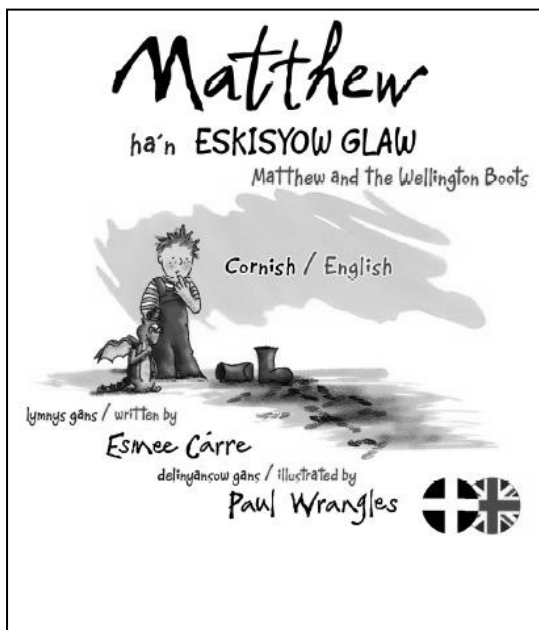

argemmy'n: R an G (Radyo an Gernewegva)

Radyo an Gernewegva yw towlenn radyo yn Kernewek pub seythun; restrys yw gans Matthew Clarke ha dell leverir yth yw an gwella ilow ha kows y'gan taves kernewek. Y hyllir goslowes orth:

www.radyo.kernewegva.com

Lyver Nowydh: pella kedhlow a-dhiworth Tony Hak

(owth holya nowodhow dyllans an lyver ma, An Gannas mis-Ebrel, leverys veu bos skonys gans Amazon y wertha awos y vos skrifys yn Kernewek!)

Meur ras dhe bubonan a grodhvolas dhe Amazon wosa i dhe skonya dyllo an e-lyver 'Matthew ha'n Eskisyow Glaw'. Da yw genen derivas bos an kaskyrgh sewen, ha kavadow yw an lyver lemmyn yn gwiasva Amazon omma:

<http://www.amazon.co.uk/Matthew-Wellington-Boots-Eskisyow-ebook/dp/B00C4Y3N40>

Kynth o sav derowel Amazon pur annius, martesen argemmynnans da rag an yeth o an hwarvos ma, hag yth esa meur a glapp a-dro dhodho y'n kesroesweyth. Ytho, lemmyn nyns eus edhomm a wul travyth ... marnas prena an lyver!

Kowethas an Yeth Kernewek ~ Kedhlow

Kowethas an Yeth Kernewek yw Alusen Govskrifys, niver 1065527.

Skrifennyas an Kowethas yw Tim Hambly, 12 Stret an Duk, Lannstefan Wartha, Kernow, PL15 8HD ☎ 01566 773716,

skrifennyas@btinternet.com

An Gannas ISSN 1469 705X yw dyllys pub mis gans **Kowethas an Yeth Kernewek**. An pennskrifur **Graham Sandercock**, yw lowen degemmeres erthyglow dh'aga dyllo yn furvas *Word* der e.bost:

grahamsandercock@blueyonder.co.uk

Kost an ragpren yw £20 an vlydhen ha gans hemma eseledh Kowethas an Yeth Kernewek.

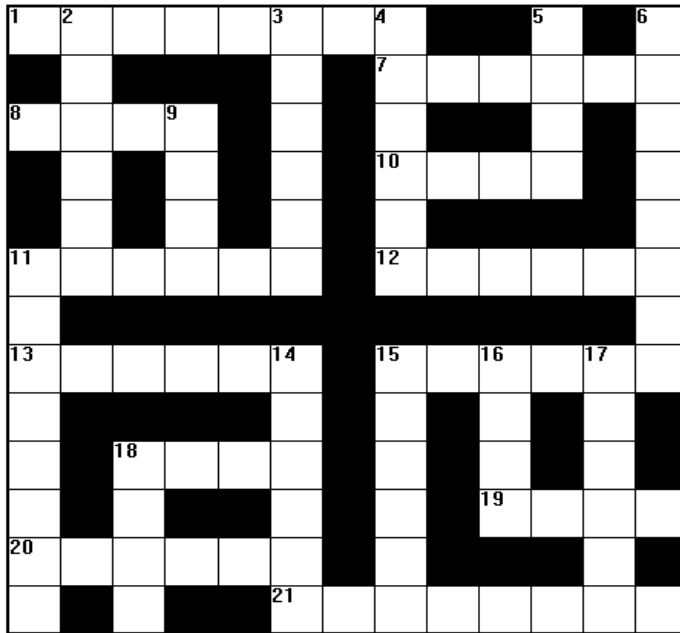
An Gannas yw pryntyas yn Kernow gans **Precision** (Kewerder), Lyskerrys.

Y'n dyllans a dheu:

Yn mysk erthyglow erell, 'Ow Adhyskans Klassek' gans John Prowse.

Krowseryow Mis-Metheven

gans Ray Edwards

Kowethas an Yeth Kernewek

An Kowethas a vydh orth stallow dhe'n hwarvosow a syw:

Solempnita An Gov, Lannaghevrann, 27ves a vis Metheven

Fer Kay, Gool Yowan, Pennsans, 30ves a vis Metheven

Fer Chi Godolghan, 6ves a vis Gortheren

Lafrowda, Lannyust, 27ves a vis Gortheren

Fer Kernewek an Esedhvos, Pennrynn, 7ves a vis Gwynngala

Lowender Peran, Porthperan, (dhe vos avisys)

Tylda Alusen an Mer, Kay Lemon, mis Kevardhu a-varr

Del yw usys yma edhom dhyn a vodhogyon dhe weres dyghtya an stallow ma, ha rakhenna kesteveugh, mar pleg, orth Shelagh Garrard mar kyllowgh ri gweres gansa:

caresjyndywros@dsl.pipex.com

Ha meur ras bras dhe'n dus a ros gweres gans an stallow yn Dydh Trevithick ha'n Gool Me yn Delyow Boll. Synsys fest on ni rag pub gweres oll!

a-dreus:

1. Boghosek (8)
7. Rag +ev (6)
8. an gwari (4)
10. Mamm; y (4)
11. Agan pow ni (6)
12. Serrys (6)
13. Dustuni (6)
15. Pennsita Dewnens (6)
18. *Bro goth tasow* (4) .
19. *Toeth da, war* (4)
20. Res (6)
21. An mis ma (8)

war-nans:

2. Gul dall (6)
3. Wosa eva re (6)
4. Gul krev (6)
5. An kynsa den (4)
6. Edhommek (8)
9. Hwans dybri (4)
11. Agan yeth ni (8)
14. Kler (6)
15. Boes dybrys mes a-ji (6)
16. *My a wysk, so God me catch, ha henna gans meur a* (PC 2722) (4)
17. Gul sans (6)
18. Own (4)

Gorthybow dhe'n krowseryow Mis-Me 2013

Lyver Nowydh

Skeusenn a-dhiworth kudhlenn an lyver ‘Howlsplann an myttin a dhewhel’, £16.99, ow tiskwedhes gwel a-dreus Porthynys, kemmerys a-dhiworth chambour y’n Ostel An Gorhel.

Y’n lyver ma yma geryow seytek kan ha tri-ugens gans Graham Sandercock (skeusenn a-dhyghow) gans trelyans yn Sowsnek rag gweres studhyoryon an yeth.

A ble y teu an hanow ha prag? Kynsa, yth yw geryow diwettha linenn an diwettha kan y’n lyver, ha nessa y syw ‘Pan dheuth an glaw’ gans Tony Snell. An dhew lyver ma yw dyllys gans Kesva an Taves Kernewek.

Koloven a-gledh:

Graham Sandercock

Heudh y’n Hav:

Hwarvosow Gortheren:

pella derivadow a-dhiworth:
sallymollard@btinternet.com

3a Pysk hag Askloes dhe Lanneves, 19.30 eur, wosa yn diwotti rag Yeth an Werin;

6ves – 7ves: Marghogeth Bosvenegh;

pella derivadow a-dhiworth:
colin.roberts59@btinternet.com

18ves: Kerdh a-dro Strasneth. Kows a-dro an Kas Sivil, 19 eur, park-kerri a-dal An Mirji (*The Gallery*); 27ves Kargil (*Carkeel*) – Kresenn Lowarth hanter-dydh rag li. 14-16 eur, Ferylva Elliot ha Gwitthi Essa.

An Gannas 2013

Pryntyes yn Kernow:

gans *Precision* (Kewerder), Lyskerrys.